

משרד החינוך

דגשים בנוגע לפרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים

1. ההצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית המפורסמת בזאת היא דוגמה הכוללת כמה אפשרויות פתרון בתשובות הפתוחות, והיא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שיתקבלו בידי מעריכי הבחינה.
2. הפתרון להלן מביא את עיקר הסוגיות המרכזיות שהיו טעונות ליבון במסגרת המבחן, אך יודגש כי הוא איננו תשובה מלאה ומקיפה, המזכה בניקוד מלא. נדגיש כי ציון המבחן מורכב, מטבע הדברים, גם מגורמים נוספים שאינם מובאים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהיה המחייבת. **טל"ח** (טעות לעולם חוזר) – פרסום הצעת הפתרון כפוף לטעויות, ואין בו כדי לחייב קבלת תשובה שגויה בידי מעריכי הבחינה.
4. בהתאם לחוזר מנכ"ל: טוהר הבחינות – תשע"ה/9ד, נבחן בבחינת הבגרות מחויב לפעול על פי נוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד שהנבחן הפר את טוהר הבחינות, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר.

[קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 15381, קיץ תשפ"ד, 2024

פרק ראשון: הבנת הנקרא, הבנת הנשמע והבעה (60 נקודות)

חלק א – הבנת הנקרא (30 נקודות)

יש לענות על כל השאלות 1–8. בכל שאלה יש לענות על אחד מן הסעיפים – א או ב.

1. **א.** – מנהיגות היא תופעה הקשורה בתכונות של בני אדם.
ב. – חוקרים לא הצליחו להוכיח זאת.
2. **א.** יש לכתוב על פי **פסקה ג** שתי פעולות של מנהיג אשר מעוררות הערצה בקרב הציבור.
פעולה 1: הוא מסכן את חייו.
פעולה 2: הוא מתרכז באנשים שהוא מוביל.
ב. יש להעתיק מ**פסקה ד** משפט שיש לו משמעות דומה למשפט המצוטט מפסקה ג. התפקיד שלו (של המנהיג) אינו לפתור בעיות, אלא ללמד אותם כיצד לפתור את הבעיות שלהם בעצמם.
3. **א.** יש לסדר את המשפטים על פי סדר ההתרחשות שלהם.
(1) ג.
(2) ב.
(3) א.
ב. יש להקיף את המשפטים שבהם התפיסה של "מנהיגות מעצבת" אינה באה לידי ביטוי.
– מורים המכתיבים לתלמידים את חומר הלימוד ודורשים מהם שינון של החומר (1)
– מורים הכותבים על הלוח את התשובות על שאלות קשות (3)
– מורים שמתייחסים לתלמידים בסמכות ובלי פשרות (4)
4. **א.** – להכריח
ב. – מעודדת
5. **א.** יש להשיב אם בבית הספר שבו המשיבים לומדים מעניקים לתלמידים "דג" או מלמדים אותם "לדוג", להסביר את התשובה ולהדגים את דבריהם.

דוגמה לתשובה:

בבית הספר שלי המורים משתמשים בדרכים מגוונות להוראה. הם נותנים לנו במהלך השיעור שאלות, וצופים בנו בזמן שאנו פותרים אותן, הם מלמדים אותנו להיות סקרנים וספקנים וגם איך לשתף פעולה וללמוד זה מזה. לדוגמה, אחד המורים נתן לנו מטלה בנושא איכות הסביבה. את המטלה הכנו אני ועוד שני תלמידים יחד, כל אחד הביא רעיונות משלו, וכך הצלחנו להציע פתרונות לבעיות סביבה והעלינו רעיונות חדשים בנושא. לכן לדעתי בבית הספר שלי מלמדים אותנו לדוג יותר משמעניקים לנו דגים.

ב. יש להביע דעה אם מנהיג מן הסוג הנתון (מעצב) מתאים להנהיג מדינה, ולנמק דעה זו.
לדעתי, מנהיג מעצב מתאים מבחינות מסוימות, אך לא מכל הבחינות, להנהיג מדינה. מצד אחד מנהיג כזה מתאים להנהיג מדינה מכיוון שהוא אינו מתרכז בעצמו או בצרכים האישיים שלו, אלא בציבור. אולם מנהיג של מדינה אינו יכול לפעול למען שיפור היכולות של אנשים או ללמד את הציבור הרחב לפתור בעיות בעצמם. הוא עצמו צריך לפתור בעיות, הרבה בעיות במדינה, והוא צריך להמציא פתרונות יצירתיים. הוא צריך לקדם דברים רבים הדורשים תיקון. לכן מנהיג של מדינה צריך מאפיינים אחרים או אולי נוספים על המאפיינים של מנהיג מעצב.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 15381, קיץ תשפ"ד, 2024

6. **א.** יש להשיב אם אפשר להסכים עם הטענה כי אפשר להפוך כל מורה למנהיג, ולנמק קביעה זו על פי **מאמר ב.**
- דוגמה לתשובה:**
- אני מסכים עם הטענה. על פי "הגישה המצבית", כל אחד יכול לרכוש כישורי מנהיגות ולהיות מנהיג. לא התכוונת של המורה קובעות אם הוא יהיה מנהיג אלא ההזדמנויות שיש לו בחיים. באמצעות ההכשרה הנכונה, מורה יכול להיפך למנהיג.
- או:**
- אינני מסכים עם הטענה. לא כל אחד יכול להיות מנהיג. על פי "גישת התכונות" רק אדם שנולד עם תכונות מסוימות שמקדמות אותו יכול להגיע לדרגת מנהיג.
- ב.** יש להביע דעה אם היכולת של מנהיג להשפיע על אנשים אחרים היא יכולת שנולדים איתה או יכולת שאפשר ללמוד, ולנמק דעה זו על פי **מאמר ב.**
- לדעתי, היכולת של מנהיג להשפיע על אנשים אחרים היא יכולת שלומדים במהלך החיים. זו המסקנה שעולה ממאמר ב. לפי מאמר ב, מי שמאמין שכל אחד יכול להפוך למנהיג על ידי רכישה ותרגול מתאים של כישורי מנהיגות, בהכרח מאמין שהיכולות שלו הן נרכשות.
- או:**
- לדעתי, היכולת של מנהיג להשפיע על אנשים אחרים היא יכולת מולדת. על פי מאמר ב יש גישה ולפיה מנהיגים הם אנשים שיש להם תכונות מסוימות מלידה. אחת מן התכונות האלה חייבת להיות התכונה הבסיסית במנהיגות – להשפיע על אנשים.
7. **א.** יש להביע דעה אם כותב **מאמר א** היה מסכים עם הטענה שלמנהיג יש יכולת להשפיע על אנשים אחרים ולגרום להם לבצע משימות מתוך מחויבות, בשיתוף פעולה ומתוך אמונה במטרה, ולהוכיח דעה זו על פי **מאמר א.**
- דוגמה לתשובה:**
- לדעתי, כותב מאמר א היה מסכים עם הטענה שלמנהיג יש יכולת כזאת, מכיוון שהוא עצמו כותב שאי אפשר לכפות על אנשים לפעול, אלא צריך לעורר בהם תחושת מחויבות ואמונה ביכולתם לשנות ולהשפיע. הרעיון לגרום לאנשים לפעול מתוך מחויבות ואמונה ביכולתם לשנות ולהשפיע הוא במילים אחרות ביטוי של היכולת של אדם להשפיע על אחרים.
- ב.** יש להשיב עם איזו משתי הגישות הנתונות היה מסכים תת־אלוף אבמן, ולנמק את התשובה.
- תת־אלוף אבמן היה מסכים עם "גישת המנהיגות המעצבת". הוא הרי מציג "ארגז כלים" מנהיגותי, שנועד להקנות ערכים ונורמות לתלמידים ולהשפיע על עיצוב אישיותם והתנהגותם, כלומר הוא מאמין שמנהיגות אפשר לרכוש והיא אינה תוצאה של תכונות מולדות.
8. **א.** יש להעתיק מ**מאמר א** משפט שמשמעותו דומה למשמעות המשפט הנתון מ**מאמר ב.**
- "אפשר לפתח ולתרגל התנהגויות כאלה (של מנהיג מעצב) אצל מנהלים, אצל מפקדים ואצל בני נוער".
- ב.** יש להסביר על פי **שני המאמרים** מדוע בקריאה "אחריי" באה לידי ביטוי פעולה שמעוררת אמון במנהיג.
- הקריאה "אחריי" היא קריאה של מפקד שמסתער על יעד או אויב לפני החיילים שלו. זו קריאה של מפקד שמשמש דוגמה לחייליו, ואשר מוביל אותם בפועל. זוהי דוגמה אישית של התנהגות אחראית ומוסרית – הוא דורש מחייליו התנהגות שהוא דורש גם מעצמו, וזה גורם לאנשיו להעריך אותו ולסמוך עליו. הם סומכים עליו כלומר הוא עורר בהם אמון בפעולותיו, בין השאר כי הם יודעים שהוא מוכן להקריב את עצמו למען המטרה.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 15381, קיץ תשפ"ד, 2024

חלק ב – הבנת הנשמע (15 נקודות)

יש לענות על שאלות 9–12.

- 9. – כי פעילותה כוללת את כל חלקי האוכלוסייה בישראל.
- 10. – היא נבחרה להדליק משואה.
- 11. – סמל לנערים ולנערות שרוצים ליצור מציאות אחרת.
- 12. יש להשיב מה המטרה העיקרית בפעילותה של עדי.
המטרה העיקרית בפעילותה של עדי היא להפוך את העולם למקום טוב יותר. / חיבור ואיחוד של החלקים השונים והמגוונים של החברה בישראל.

חלק ג – הבעה (15 נקודות)

יש לענות על שאלה 13.

- 13. יש לכתוב חיבור על אחד מן הנושאים (1)–(2).
בדיקת החיבור תיעשה על פי אמות המידה לבדיקת חיבור.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 15381, קיץ תשפ"ד, ד, 2024

פרק שני: דקדוק (20 נקודות)

יש לענות על כל השאלות 14–18.

חלק א – הפועל ושם העצם (7 נקודות)

שאלה 14 – יש לבחור בשלושה מן הסעיפים.

- א. (1) תלויה
- (2) לתלות
- ב. (1) לנהל
- (2) התנהלות
- ג. (1) השתמשנו
- (2) שימוש
- ד. (1) יודיע
- (2) הודעה
- ה. (1) להקיף
- (2) היקף

שאלה 15 – יש לבחור באחד מן הסעיפים.

- א. האישיים
- ב. יתרונות גדולים

חלק ב – מילות יחס ותצורת השם (7 נקודות)

שאלה 16 – יש לבחור בארבעה מן הסעיפים.

- (1) ל
- (2) את
- (3) עם
- (4) מ
- (5) נגד
- (6) על
- (7) בין / ב
- (8) כלפי

שאלה 17 – יש לבחור בשניים מן הסעיפים.

- א. מטע – שורש: נ-ט-ע+משקל: מקטל (מְקַטֵּל) – מקומות
- ב. חברות – בסיס: חבר+צורן סופי: אות – שמות מופשטים
- ג. מדרחוב – בסיס מדרכה ובסיס רחוב

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 15381, קיץ תשפ"ד, 2024

חלק ג – תחביר (6 נקודות)

שאלה 18

יש לענות על שניים מן הסעיפים א–ד.

א. בגלל ההערצה של אנשים לדמות מסוימת הם מחקים את התנהגותה.

ב. לכן

כאשר

ג. הוא גם צריך לדרוש מתלמידיו לעמוד בכללי התנהגות ברורים.

ד. אף על פי שבעיות משמעת בבתי הספר מטרידות מאוד אנשי חינוך, לצוות החינוכי בבית הספר אין כלים להתמודד עם בעיות משמעת. / בעיות משמעת בבתי הספר מטרידות מאוד אנשי חינוך, אף על פי כן (אולם, אך, אבל) לצוות החינוכי בבית הספר אין כלים להתמודד עם בעיות משמעת.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 15381, קיץ תשפ"ד, 2024

פרק שלישי: תנ"ך או שירה (20 נקודות)

יש לבחור: שאלה 19 (תנ"ך) או שאלה 20 (שירה) או שאלה 21 (שירה).

חלק א – תנ"ך

שאלה 19

- א. (1) יש להשיב כיצד יוסף מנסה להאשים את אחיו בגנבה.
יוסף שולח אדם שיטמין באמתחת אחיו בנימין מטבעות כסף וגביע כסף.
(2) יש להשיב מהו ההסבר של האחים בתגובה על דברי ההאשמה של השליח.
כאשר האחים שומעים את דברי ההאשמה נגדם הם אומרים להגנתם כי אין להאשים אותם בגנבה, מפני שבעבר הם החזירו למצרים כסף שהם מצאו באמתחותיהם בארץ כנען. הם חושבים שמקרה זה מלמד שהם אינם גנבים. הם גם מבטיחים לשליח יוסף שאם ימצא שמישהו מהם גנב כסף, הוא יומת, וכל השאר יהיו לו לעבדים.
- ב. יש לציין ולהסביר שתי דרכים שבהן יהודה משכנע את יוסף שלא לאסור את בנימין.
יהודה מנסה לשכנע את יוסף שלא יאסור את בנימין באמצעות קבלת אחריות של כל האחים על הגנבה, ובאמצעות הטענה שיש כאן מעורבות של אלוהים, ושהיה זה נס שלו לרעתם שגרם להימצאות הגביע והכסף באמתחת בנימין.
- ג. יש להביע דעה מה הן התכונות שמנהיג צריך, לפרט שתי תכונות כאלה, ולהסביר כיצד הן עוזרות לאדם להיות מנהיג.
לדעתי, מנהיג צריך לשמש דוגמה אישית לאנשים סביבו, לדעת לקבל אחריות על מעשים שלו או של אנשיו וכן לדעת לשכנע אחרים לעשות מעשים ולשנות את התנהגותם. תכונות אלה עוזרות לאדם להיות מנהיג מפני שהן מאפשרות לאדם כזה לרכוש את אמון הציבור סביבו, ומאפשרות לציבור להתרשם מכנות דבריו ומן האומץ שהוא מראה במעשיו.
כך בכל התכונות שהוזכרו יהודה מוכיח את יכולתו המנהיגותית: הוא יוזם את הפנייה אל יוסף, הוא מנסה לשכנע אותו ברצינות האחים ובהיותם חפים מפשע, וכן הוא מקבל אחריות על מעשי אחיו, ומציע פתרון למצב.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 15381, קיץ תשפ"ד, 2024

חלק ב – שירה

מי שלא ענו על שאלה 19, צריכים לענות על אחת מן השאלות 20–21.

שאלה 20

צנח לו זלזל / חיים נחמן ביאליק

א. יש לכתוב מהי העונה המצטיירת בכל אחד מארבעת בתי השיר, ולהשיב מהי המשמעות המטפורית של העונה המצטיירת בכל בית.

העונה המצטיירת בבית (1) היא סתיו: זמן נשירת הזלזל מן העץ (שלכת). המשמעות המטפורית של הסתיו היא תחושת ניתוק מן העץ, כלומר הדובר־השיר מרגיש מנותק ובודד.

העונה המצטיירת בבית (2) היא חורף: יש סערה – "ירגז יום אחד הסער". העלים האחרונים נופלים מן העץ. המשמעות המטפורית היא תחושת מוות. בבית (2) העלים בקושי שורדים ובסוף נופלים "חללים".

העונה המצטיירת בבית (3) היא המשיך החורף: העובדה שהחורף מוזכר בשני בתים מעידה על אורכו – החורף קשה: "לילות הזֶעָה" (הסערה) ו"אופל" (החורף חשוך יותר), שמשמעותם המטפורית היא תחושת בדידות, אין אונים ואימה.

העונה המצטיירת בבית (4) היא אביב, אך בלי סימני אביב. האביב נאמר במפורש. התחדשות הטבע. המשמעות המטפורית קשורה דווקא לדובר־השיר שהוא עומד בניגוד לציפייה מן האביב: הוא אינו פורח, כלומר נובל, ועומד לבדו בלי המשכיות ("לא ציץ לו ופרח / לא פרי ולא עלה").

ב. יש להשיב אילו פרטים מחייו המשורר מתאר בשיר זה.

המשורר מתאר את הידלדלות מעיין שירתו – תחושה שהוא פחות יצירתי, והוא על סף הפסקה של כתיבתו. עוד אפשר שהמשורר עוסק בשיר זה בבדידות – היעדר ילדים והמשכיות (ייתכן שההמשכיות היא שירים נוספים, וייתכן שהיא ילדים).

ג. יש להעתיק מן השיר ביטוי שעוסק באחת התחושות הקשות של הדובר־השיר, ולתאר מקרה אישי או מקרה שקרה לחבר שבו תחושה זו באה לידי ביטוי.

תתקבל כל תשובה שתתייחס לעניין של תחושה אישית בשיר. התחושות המתוארות בשיר: בדידות, דאגות (לא מצליח לנוח ולישון), ייאוש (מרוצץ את ראשו אל כתלו), חוסר החלטה (אתחבט), דיכאון (באופל).

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 15381, קיץ תשפ"ד, 2024

שאלה 21

אני מאמין / שאול טשרניחובסקי

- א. (1) יש להשיב מהו הקשר בין כותרת השיר "אני מאמין" ובין התוכן שלו.
הכותרת היא תמצית (סיכום) השיר, ובו פירוט אמונותיו של הדובר־השר.
(2) יש לכתוב שלושה מן הרעיונות המוצגים בשיר, ולהעתיק את השורות בשיר שעוסקות ברעיונות אלה.
הומניזם – אמונה באדם ובכוחות הנפש שלו ("כי עוד אאמין גם באדם, / גם ברוחו, רוח עז"; "חיי רוח לו אין די").
רעות – אמונה בחברות ובאחוה בין בני האדם ("שחקי כי גם ברעות אאמין"; כל בית 4).
אחוות עמים – אמונה בשוויון בין בני אדם ("לא ברעב ימות עבד, / דרור – לנפש, פת – לדל").
ציונות – אמונה בפריחת עם ישראל ("ישוב יפרח אז גם עמי, / ובארץ יקום דור").
- ב. יש להסביר מדוע הדובר־השר מציין בשיר שלא מתייחסים לרעיונותיו ברצינות, ולהתייחס בהסבר גם לשורש ח-ל-ם שבבית הראשון.
הדובר־השר פונה פנייה ישירה לנמענת. הוא חוזר ארבע פעמים בשיר על המילה "שחקי" ואף אומר לה שהוא מאמין (גם) בה. מכאן אפשר להסיק שההקשר הוא שהנמענת צוחקת לדבריו, אינה מאמינה בהם, ואולי אף מאשימה אותו בדמיונות שווא אופטימיים ומשוללי יסוד.
אפשר ללמוד דבר זה גם מן השורש ח-ל-ם – הנמענת שוחקת על "החלומות" (חלומות בהקיץ). הדובר־השר מכנה את עצמו "החולם" – מי שאינו מציאותי דיו.
כל הפירוט של הרעיונות שבהם הדובר־השר מאמין נעשה כדי להסביר לאותה נמענת משתמעת מדוע אין לצחוק מדברי הדובר־השר, ומדוע יש ממש בדברים אלה.
- ג. יש להשיב אם אפשר להסכים עם דברי טשרניחובסקי הקשורים לרוח האדם, ולנמק את התשובה.
תתקבל כל תשובה מנומקת המתייחסת בחיוב או בשלילה לנושא של אמונה ברוח האדם, בגדולתה ובטוב שבה.